Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Miejsce na identyfikację szkoły

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM GEOGRAFIA

POZIOM ROZSZERZONY

LISTOPAD 2013

Czas pracy: 150 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1.–28.) oraz **barwną mapę**. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **60 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

KOD ZDAJĄCEGO

Arkusz opracowany przez Wydawnictwo Pedagogiczne OPERON.
Kopiowanie w całości lub we fragmentach bez zgody wydawcy zabronione. Wydawca zezwala na kopiowanie zadań przez dyrektorów szkół biorących udział w programie Próbna Matura z OPERONEM.

Zadania 1.–10. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy przedstawiającej fragment Bieszczad.

Zadanie 1. (*1 pkt*)

Zaznacz azymut, pod jakim turysta znajdujący się na wzgórzu Plasza (pole E5) widzi zaporę wodną na Jeziorze Solińskim.

A. 310˚

B. 130˚

C. 50˚

D. 200˚

Zadanie 2. (*1 pkt*)

Powierzchnia Jeziora Solińskiego wynosi 22 km^2.
Oblicz, ile wynosi powierzchnia tego jeziora na załączonej mapie. Zapisz obliczenia.
Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 3. (*2 pkt*)

Wymień trzy różnice przyrodnicze obszarów przedstawionych na polach G5 i E3.

1. .....

2. .....

3. .....

Zadanie 4. (*2 pkt*)

Na załączonej mapie zaznaczono obiekty związane z dwoma religiami.
Wskaż te religie oraz podaj przykład obiektu i nazwę miejscowości, w której on się znajduje.

	Religia	**Obiekt**	**Miejscowość**
1.			
2.			

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 5. (*1 pkt*)

Zaznacz dominujący kierunek spływu wody przez zaporę wodną w Solinie.

A. N

B. NE

C. NW

D. SE

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl

Zadanie 6. (*2 pkt*)

Obszar przedstawiony na mapie był objęty w latach 1947–1950 deportacją ludności w ramach Akcji „Wisła”.

a) Wymień dwie mniejszości narodowe objęte deportacją.

1. .....

2. .....

b) Podaj dwa regiony Polski, na których została osiedlona deportowana ludność.

1. .....

2. .....

Zadanie 7. (*1 pkt*)

Oblicz kąt padania promieni słonecznych przy hotelu w miejscowości Jawor (pole G5) w dniu przesilenia letniego. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 8. (*2 pkt*)

Poniżej zapory na Jeziorze Solińskim znajduje się mniejsza i starsza elektrownia – Myczkowce.

Podaj dwie funkcje, jakie pełni Jezioro Myczkowieckie w zespole elektrowni wodnych Solina–Myczkowce.

1. .....

2. .....

Zadanie 9. (*3 pkt*)

Zaplanuj dwuetapową trasę wycieczki krajoznawczej w obrębie terenu przedstawionego na mapie. W opisie uwzględnij dla każdego etapu: środek transportu, walor przyrodniczy i walor kulturowy.

Etap I

start: .....

środek transportu: .....

walor przyrodniczy: .....

walor kulturowy: .....

meta: .....

Etap II

start: .....

środek transportu: .....

walor przyrodniczy: .....

walor kulturowy: .....

meta: .....

Zadanie 10. (*1 pkt*)

Oblicz wysokość góry Jawor (pole H5) względem parkingu, na którym znajduje się wyciąg narciarski (pole G6).
Obliczenia:

Odpowiedź: .....

Zadanie 11. (*1 pkt*)

Zaznacz strzałką drogę odchylenia wiatru wiejącego na południe, wynikającego z działania siły Coriolisa.

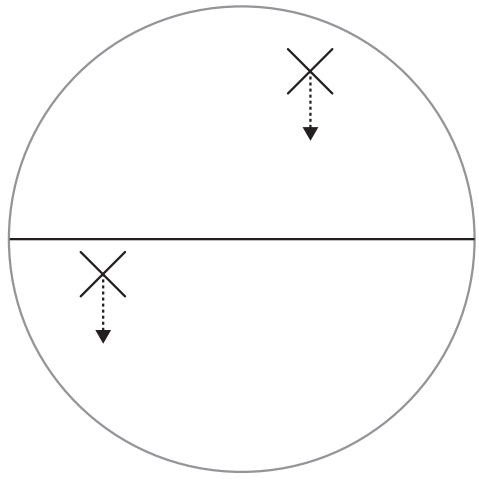

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 12. (*3 pkt*)

Uzupełnij tabelę dotyczącą charakterystyki dwóch typów wulkanów: tarczowego i stratowulkanu. Dobierz odpowiednie określenia oraz ilustracje z zaproponowanych poniżej.

Ilustracja:

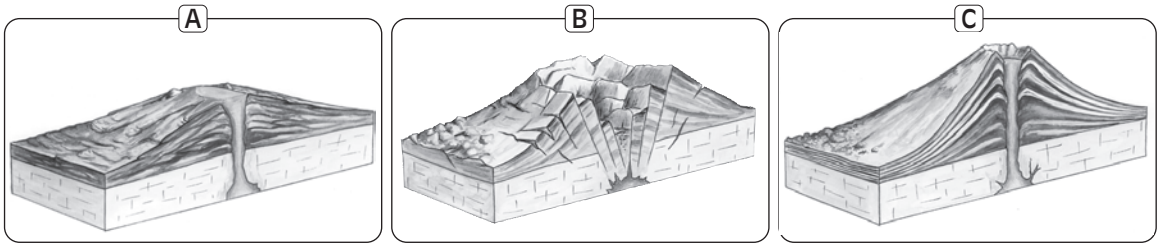

Typ lawy: *zasadowa*, *kwaśna*, *obojętna*

Tempo zastygania lawy: *szybko*, *wolno*

Obszar występowania: *strefa ryftowa*, *strefa subdukcji*

Typ wulkanu:	**STRATOWULKAN**	**TARCZOWY**
Ilustracja		
Typ lawy		
Tempo zastygania lawy		
Obszar występowania		

Zadanie 13. (*2 pkt*)

Nazwij pokazane na fotografiach formy geomorfologiczne i podaj nazwy procesów, które doprowadziły do ich powstania.

Forma	A	B
Nazwa		
Proces rzeźbotwórczy		

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 14. (*2 pkt*)

Na mapie zaznaczono typy wybrzeży Morza Bałtyckiego.

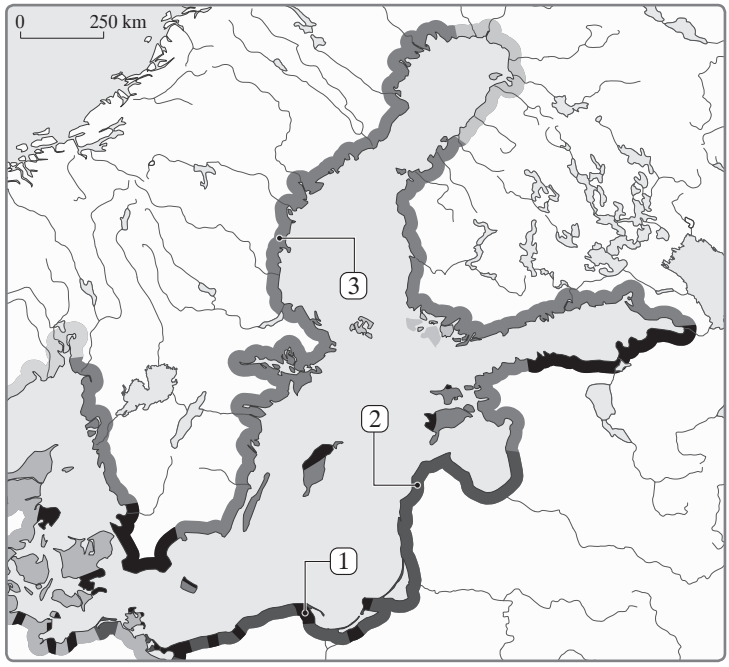

Uzupełnij legendę mapy, podając odpowiednie nazwy typów wybrzeży.

1 – wybrzeże .....

2 – wybrzeże .....

3 – wybrzeże .....

Zadanie 15. (*3 pkt*)

Uzupełnij schemat prezentujący powstanie wiatru halnego. Wpisz w zaznaczone miejsca właściwe litery (A–G).

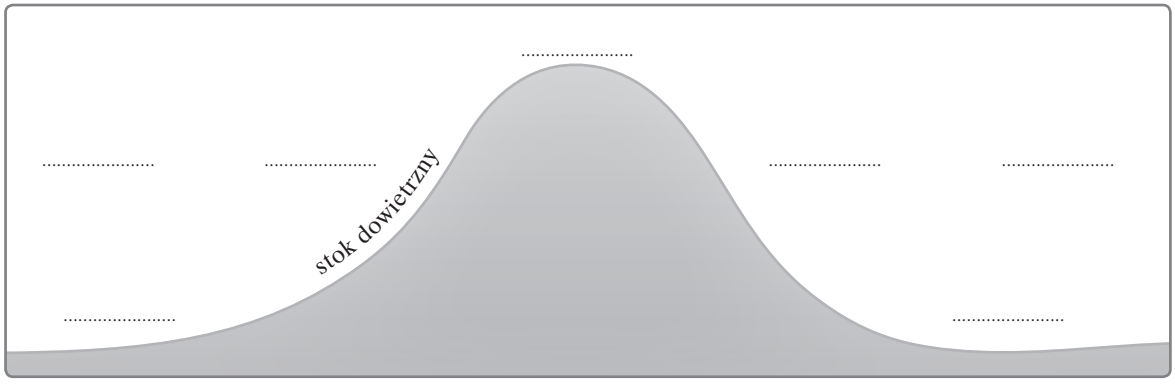

A. 10˚C
B. 4˚C
C. 14˚C
D. opad atmosferyczny
E. gradient wilgotnoadiabatyczny: 0,6˚C/100 m
F. gradient suchoadiabatyczny: 1˚C/100 m
G. brak opadu

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 16. (*2 pkt*)

Zaznacz właściwe cechy klimatu podzwrotnikowego morskiego. Wybierz i zaznacz odpowiedni klimatogram, średnią roczną sumę opadów oraz formację roślinną.

a) klimatogram

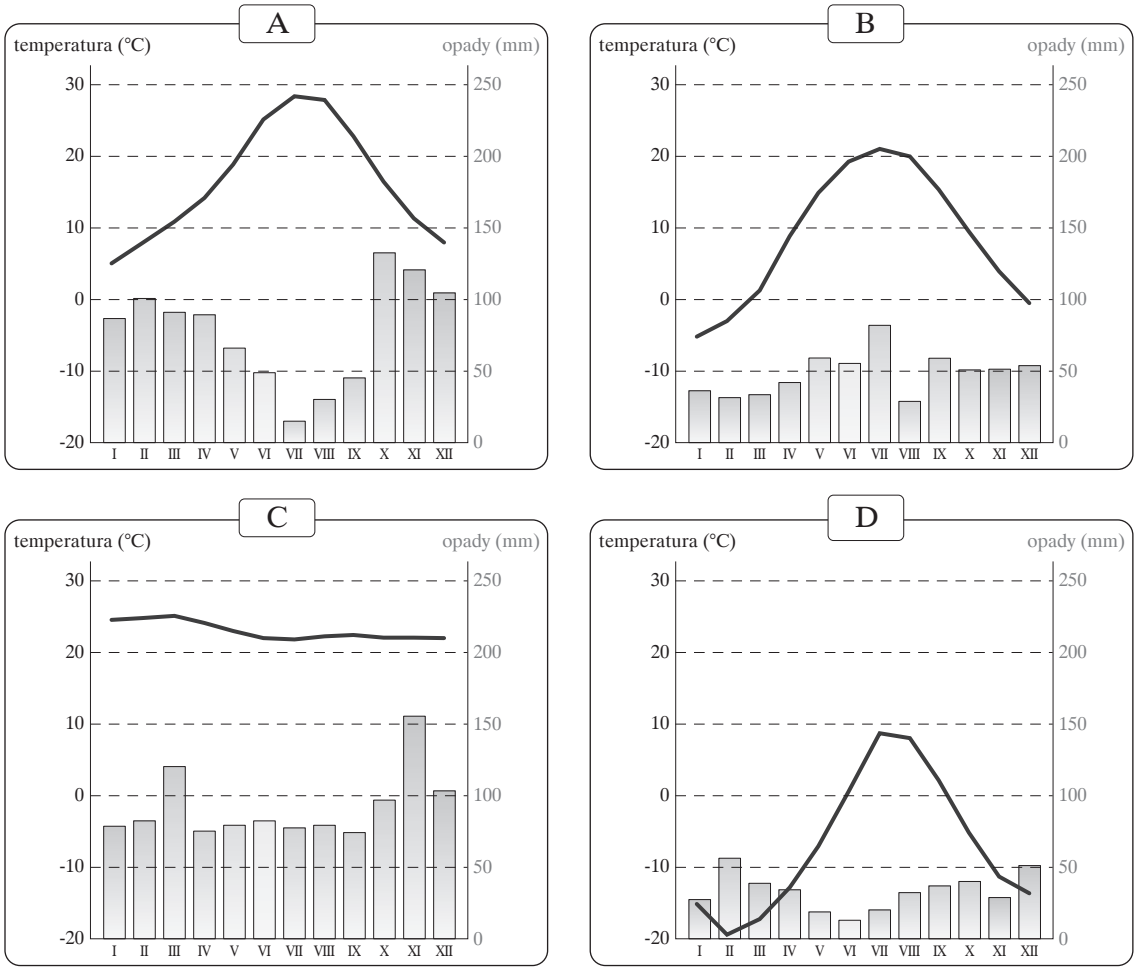

b) średnia roczna suma opadów

A. 330 mm

B. 450 mm

C. 880 mm

D. 1850 mm

c) formacja roślinna

A. sawanna

B. twardolistne zarośla typu makia

C. step

D. tajga

Zadanie 17. (*3 pkt*)

Do każdego typu gleby dobierz właściwy profil glebowy, strefę klimatyczną, w której dominuje, oraz skałę macierzystą.

Profile glebowe:

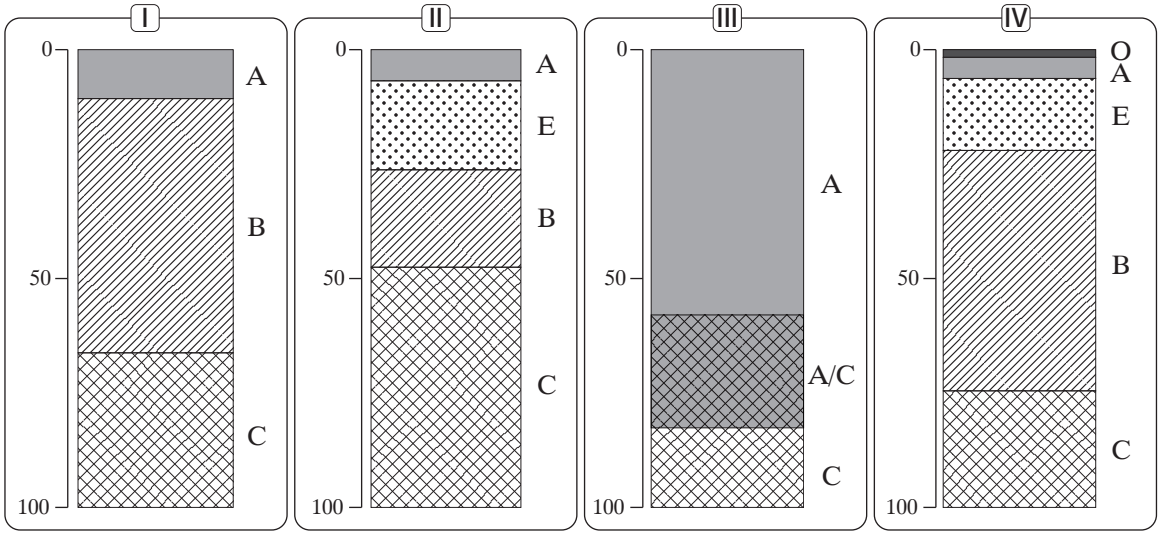

O – ściółka, A – poziom próchniczy, B – poziom wmywania, E – poziom wymywania, C – poziom skały macierzystej

Strefy klimatyczne:
A. podzwrotnikowy morski
B. umiarkowany ciepły morski
C. umiarkowany ciepły kontynentalny
D. umiarkowany chłodny

Skały macierzyste:
1. piasek
2. glina
3. wapień
4. less

	Gleba brunatna	**Gleba bielicowa**	**Czarnoziem**
Profil glebowy			
Strefa klimatyczna			
Skała macierzysta			

Zadanie 18. (*2 pkt*)

Ułóż cykl przyczynowo-skutkowy powstawania zjawiska eutrofizacji.
A – deszcz wypłukujący nawóz z pól
B – rzeki zbierające zanieczyszczenia
C – gnicie materiału roślinnego, obniżenie poziomu tlenu w wodzie
D – działalność rolnicza podnosząca plenność upraw

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

E – powstawanie stref beztlenowych
F – podniesienie żyzności wód zbiorników
G – zbiorniki otwarte przyjmują wody rzeczne
H – wzrost ilości masy biogennej w zbiornikach

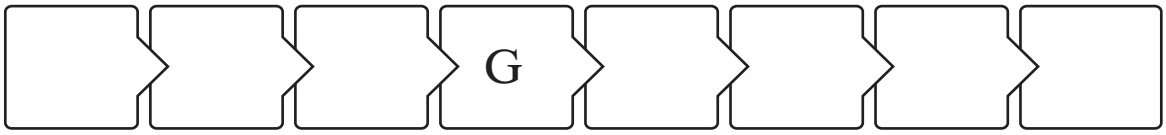

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 19. (*3 pkt*)

a) Podaj nazwy regionów, których opisy zamieszczono poniżej.

A. Jest to region, o który spierają się Pakistan i Indie. Położony jest na średniej wysokości 1720 m n.p.m.

.....

B. Region ten obejmuje południową część Izraela, graniczy bezpośrednio z Egiptem. Zamieszkany jest przede wszystkim przez Palestyńczyków.

.....

C. W roku 2008 wybuchł tam otwarty zbrojny konflikt pomiędzy Rosją a Gruzją.

.....

D. Jest to region sporny, o który doszło do otwartej wojny pomiędzy Wielką Brytanią a Argentyną w latach 70.

.....

b) Zaznacz na mapie literami A–D opisane regiony.

Informacja do zadań 20. i 21.
Piramidy płci i wieku dla Polski przedstawiają graficzną interpretację biologiczną sytuacji społeczeństwa w roku 2013 i przewidywanej w roku 2050.

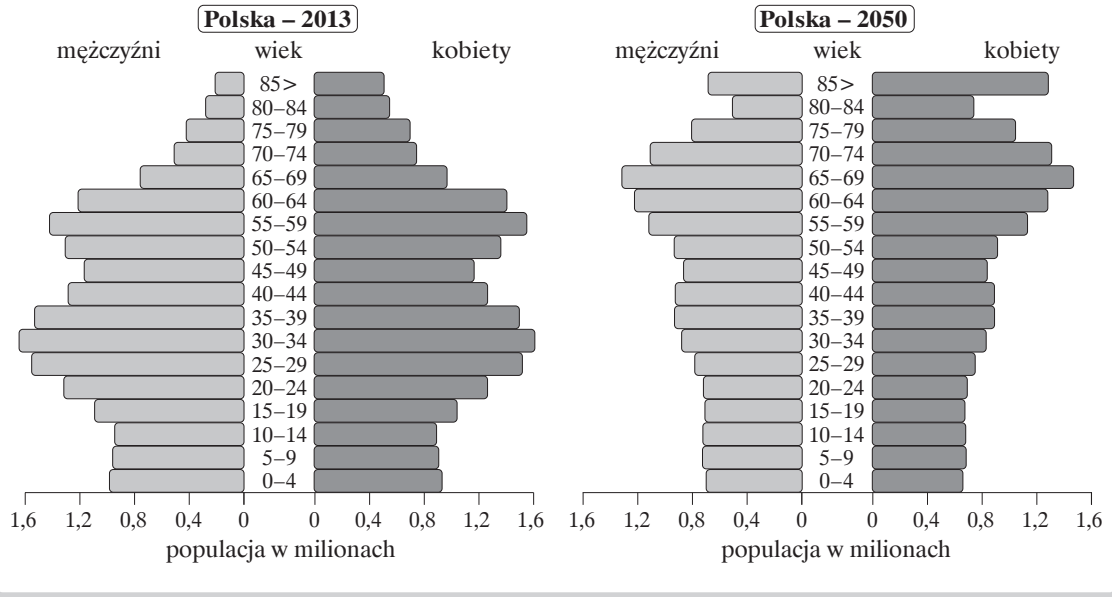

Źródło: http://www.census.gov/population/international/data/idb/informationGateway.php

Zadanie 20. (*3 pkt*)

Podaj trzy zmiany widoczne w strukturze demograficznej Polski na przestrzeni lat 2013–2050. Wyjaśnij ich przyczyny.

1. zmiana: .....

przyczyna: .....

.....

2. zmiana .....

przyczyna: .....

.....

3. zmiana: .....

przyczyna: .....

.....

Zadanie 21. (*2 pkt*)

Nazwij kształt piramidy dla Polski w roku 2050. Podaj dwie demograficzne cechy takiego społeczeństwa.

nazwa: .....

cechy: 1. .....

2. .....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 22. (*3 pkt*)

Mapa przedstawia uprawę buraka cukrowego w Polsce.

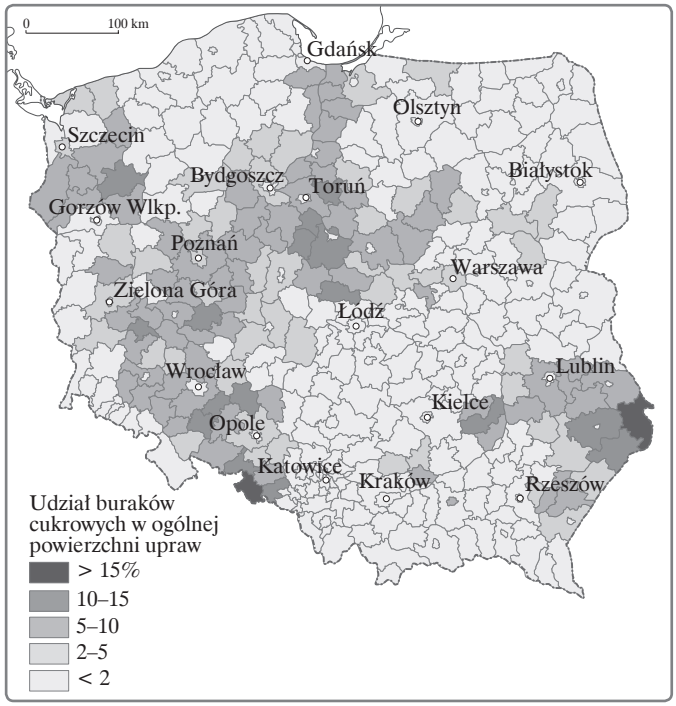

Źródło: wiking.edu.pl

a) Koncentracja upraw buraka cukrowego jest uwarunkowana kilkoma istotnymi czynnikami. Spośród podanych podkreśl dwa najważniejsze.

A. bliskość ujęć wodnych

B. dobre, żyzne gleby

C. bliskość zakładów przetwórczych

D. krótki okres wegetacji

b) Podaj nazwy dwóch krain geograficznych, w których występują obszary upraw buraka cukrowego z ponad 15-procentowym udziałem.

1. .....

2. .....

c) Wymień nazwy dwóch innych niż burak cukrowy roślin cukrodajnych.

1. .....

2. .....

Zadanie 23. (*2 pkt*)

a) Podaj nazwę opisanego procesu osadniczego.

Szybki wzrost liczby ludności w strefie podmiejskiej. Tworzą się slumsy, w których zamieszkuje uboga ludność migrująca z terenów wiejskich. Następuje stopniowe zmniejszanie liczby mieszkańców w centrum miasta. Najbogatsi mieszkańcy przenoszą się na obszary podmiejskie, skąd dojeżdżają do pracy w centrum. W tym etapie mamy do czynienia z urbanizacją demograficzną, ekonomiczną oraz przestrzenną.

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

b) Wskaż dwie przyczyny, dla których bogata ludność miejska przenosi się do strefy podmiejskiej.

1. .....

2. .....

Zadanie 24. (*2 pkt*)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.
Produkcją warzyw i owoców zajmuje się w naszym kraju ok. 160 tys. wysokotowarowych gospodarstw rodzinnych, w których pracuje 200 tys. stałych pracowników oraz 100 tys. sezonowych. 50 tys. osób zatrudnionych jest w przemyśle przetwórczym.
„Jest to dobry sygnał dla rolników, że w ten sektor warto inwestować i produkować, można dobrze zagospodarować grunty i intensywnie wytwarzać produkty” – powiedział Sawicki. Dodał, że takich osiągnięć nie byłoby bez pracy naukowców, którzy opracowują nowe odmiany, metody ochrony plantacji przed chorobami, jak również pracują nad konstrukcją maszyn ułatwiających zbiory.
Obecny na konferencji szef Instytutu Ogrodnictwa prof. Franciszek Adamicki poinformował, że w Instytucie wyhodowano ponad 200 odmian owoców, warzyw i roślin ozdobnych. „70 proc. uprawnianych w Polsce malin są to polskie odmiany, znane na całym świecie” – mówił Adamicki. Dodał, że połowa uprawianej kapusty, cebuli i papryki – to także dzieło polskich uczonych, 40 proc. uprawianych truskawek są to rodzime odmiany.

Źródło: http://forsal.pl/artykuly/

a) Przedstaw dwa argumenty przemawiające za rozwojem rolnictwa wysokotowarowego w Polsce.

1. .....

2. .....

b) Wymień dwie cechy rolnictwa wysokotowarowego.

1. .....

2. .....

Zadanie 25. (*3 pkt*)

Na mapie świata zaznaczono cyframi od 1 do 7 wybrane okręgi przemysłowe.

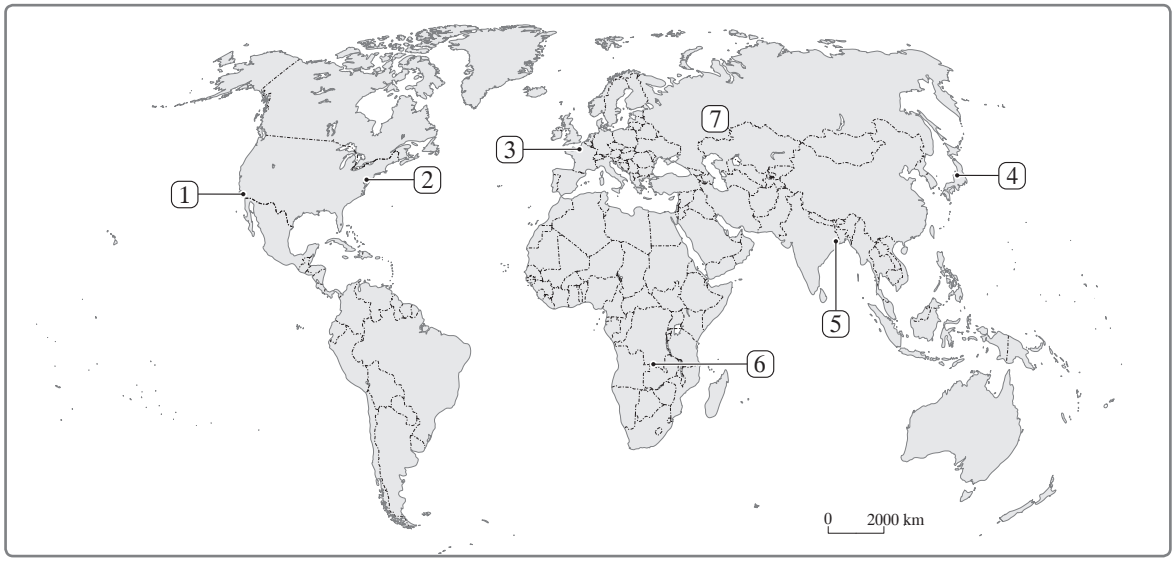

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Nazwij okręgi i podaj ich typy genetyczne, korzystając z wymienionych poniżej.

surowcowy, *miejski*, *transportowy*, *poligenetyczny*

1. okręg: .....

   typ: .....

2. okręg: .....

   typ: .....

3. okręg: .....

   typ: .....

4. okręg: .....

   typ: .....

5. okręg: .....

   typ: .....

6. okręg: .....

   typ: .....

7. okręg: .....

   typ: .....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Informacja do zadania 26.
Nadzieje na nowe złoża gazu ziemnego przyciągają do Polski największych światowych inwestorów przemysłu naftowego. Tworzy się jeden z najbardziej atrakcyjnych rynków gazowych na świecie. Polskie zasoby gazu łupkowego szacowane są na największe w Europie, i wynoszą 5,9 bilionów m^3.

Źródło: http://rme.cbr.net.pl/wiadomoci-rolnicze/218-gaz-upkowy-w-polsce.html

Zadanie 26. (*3 pkt*)

a) Na podstawie tekstu źródłowego podaj trzy argumenty (natury ekonomicznej, politycznej lub ekologicznej) uzasadniające potrzebę poszukiwania nowych zasobów energetycznych w Polsce.

1. .....

2. .....

3. .....

b) Wskaż dwa niekonwencjonalne źródła energii, nad wykorzystaniem których trwają prace w Polsce.

1. .....

2. .....

Zadanie 27. (*2 pkt*)

Wymień trzy organizacje pozarządowe. Podaj przykładowe założenia, jakimi kierują się w swojej działalności.

1. organizacja: .....

przykładowe założenie: .....

.....

2. organizacja: .....

przykładowe założenie: .....

.....

3. organizacja: .....

przykładowe założenie: .....

.....

Zadanie 28. (*3 pkt*)

Na podstawie opisów i własnej wiedzy rozpoznaj parki narodowe. Zapisz ich nazwy oraz zaznacz na mapie literami A–E.

A. Symbolem tego parku jest żuraw, są tu bowiem chronione liczne torfowiska i jeziora krasowe – idealne tereny lęgowe tego ptaka.

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

B. Jest to najmłodszy park narodowy Polski, będący zespołem wielu terenów zalewowych rzeki – idealnego terenu lęgowego dla blisko 200 gatunków ptaków. Znajduje się tu największe w Polsce zimowisko orłów, które przyciąga tutaj obfitość zimujących kaczek, choć oficjalnym symbolem tego parku jest gęś.

.....

C. Jest najmniejszym parkiem narodowym kraju, ogranicza się do doliny jednej rzeki. Symbolem tego parku jest nietoperz, który w licznych jaskiniach znajduje idealne miejsce lęgowe.

.....

D. Najstarszy park narodowy Polski, pierwotna puszcza (głównie grąd). Jest siedliskiem restytuowanego zwierzęcia, będącego symbolem ochrony środowiska w Europie.

.....

E. Symbolem tego parku jest łoś, który często odwiedza jedno z największych polskich miast sąsiadujących z parkiem. Zamieszkuje las łęgowy i wydmy śródlądowe.

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl